

Bloeyendael bulletin

juli 2015

Jubileumreceptie met decoratie

Het logo

Verstoring

De historische wortels

Van blokhut tot Bloeyendael Binnen

Baggeren

Excursie stinzenplanten

25 jaar

INHOUD

- 2 Van de voorzitter
- 4 Jubileumreceptie met decoratie
- 8 Het logo van Bloeyendael
- 9 Verstoring
- 10 De historische wortels van Bloeyendael
- 13 Van blokhut tot Bloeyendael Binnen
- 16 Baggeren in Bloeyendael
- 19 Excursie stinzenplanten
- 20 Bloeyendaeltjes
- 22 Natuurbelevingstocht voor kinderen
- 23 Vacatures
- 23 Activiteiten

Word donateur van de Stichting Bloeyendael voor (minimaal) 12 euro per jaar. Stuur een mail naar info@bloeyendael.nl of geef je op via www.bloeyendael.nl/donateurs. Als donateur ontvang je een informatiepakket en krijg je periodiek het bulletin thuisbezorgd met informatie over het park en de omgeving. Ook ontvang je uitnodigingen voor lezingen en excursies in het park. Donaties aan de stichting zijn aftrekbaar van belastingen.

VAN DE VOORZITTER

In de bloemen gezet!

We hebben een geweldige receptie achter de rug voor ons 25-jarig jubileum met als klap op de vuurpijl een lintje voor Theo de Ronde!

Uiteraard treft u in dit bulletin daarvan een uitgebreid verslag aan met foto's. Daar is ruimte voor want ook dit bulletin (en het najaarsbulletin) is extra dik. Zo

Jan Weggemans

kunnen we goed aandacht besteden aan de eeuwenoude historie van het landgoed Bloeyendael en de meer recente historie van de huisvesting voor het beheer van Park Bloeyendael. Wat het beheer betreft, staan we deze keer uitgebreid stil bij baggerwerkzaamheden die in het verleden in het park hebben plaatsgevonden en waarover veel te doen is geweest. En we vertellen u graag wat meer achtergronden over het prachtige logo dat Dick Bruna voor ons heeft ontworpen. Een

REDACTIE

Jan Heijmans, Paul Brassé, Ton Rennen

FOTOGRAFIE

Laurens van Leeuwen, Hans Kramer en Bloeyendael archief

VORMGEVING

KM Grafisch Werk, Utrecht

DRUK

Grafidruk, Zaltbommel

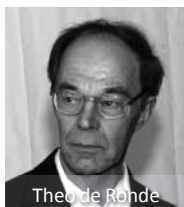

Wouter Andriessen

prominente plaats geven we verder aan het gedicht dat Alexis de Roode over Bloeyendael heeft geschreven en tijdens de receptie heeft voorgedragen. Tot slot informeren we u natuurlijk ook over enkele actuele zaken.

Toch wil ik nog graag even terugkomen op onze jubileumreceptie. Voor een vrijwilligersorganisatie als Stichting Bloeyendael is dat een forse inspanning en het kon alleen maar zo'n groot succes worden door de inzet van velen. Op de dag zelf hebben zeker 20 vrijwilligers meegewerkt, waarvoor sommigen een hele dag vrij hadden genomen op hun werk. De maandenlange voorbereidingen mochten er echter ook zijn en daar heeft de jubileumcommissie een hoofdrol gespeeld. Alles was tot in de puntjes geregeld; menig professioneel bedrijf kan daar nog wat van leren, dacht ik, toen ik het zoveelste draaiboek doorlas.

Maar ook de creatieve geest van de jubileumcommissie (een mix van twee oud-bestuursleden en twee van de huidige actievelingen) vond ik verfrissend! Het bleek een schot in de roos om twee bui-

Theo de Ronde

tenstaanders te vragen hun impressies van Bloeyendael te geven. Naast eerdergenoemd gedicht kreeg ook de bijdrage van Manon Uphoff in de vorm van een voorgelezen column veel waardering. Een leuk idee dat we het geld van onze op natuur gerichte organisatie zo deels aan lokale cultuurdragers hebben kunnen overdragen. Dat werd nog gecompleteerd door het prachtig spelend gelegenheidskwartet van het Utrechtsch Studenten Concert dat mede dankzij onze bijdrage nu in Macedonië op reis is. In dit culturele warme bad waren voor mij verder de aanwezigheid van vier van de oprichters (zij versieren dit stuk met hun fotootjes) en het zeer verdiende lintje voor Theo hoogtepunten. Dank aan iedereen die de receptie mogelijk heeft gemaakt!

Jos Kloppenborg

Maar we zijn nog niet klaar met ons jubileum... Op 29 augustus organiseren we een (mid)dagje-uit met onze vrijwilligers en waar kun je dat beter doen dan in een natuurgebied? We sluiten het af met een maaltijd bij ons onvolprezen paviljoen. Verder beginnen de ideeën gestalte te krijgen voor de studiemiddag in het najaar met als thema de spanning tussen natuurbeheer en recreatie. Houd u hiervoor onze website in de gaten!

Ton Rennen

Jubileumreceptie met decoratie

Gezellige drukte en leuk programma

Op 29 mei vierden we samen met vrijwilligers, donateurs en werkcontacten, het 25 jarig bestaan van Stichting Bloeyendael met een jubileumreceptie. Ons paviljoen zou uit zijn voegen zijn gebarsten, als we daar de honderd gasten in hadden moeten ontvangen. Voor deze gelegenheid konden we gelukkig uitwijken naar het terrein van onze burens van ATV Stadion, waar we een grote tent hadden geplaatst. De volkstuinders aan de Oostbroekselaan staan aan de wieg van de actiegroep Bloeyendael, later Stichting Bloeyendael. Het was dan ook erg mooi dat we op deze locatie konden stilstaan bij 25 jaar Bloeyendael.

Vanaf 16.00 uur druppelen de gasten binnen op de klanken van een strijkkwartet van het Utrechtsch Studenten Concert. Als om half vijf voorzitter Ton Rennen iedereen welkom heet, is het gezellig druk in de tent. De eerste

gastspreker is Alexis de Roode, Gildemeester van het Utrechts Dichtersgilde. In zijn gedicht 'Bloeyendael' haalt hij de strijdbare tuinders aan en verweeft hij dit met een verhaal over een verloren liefde. Zijn gedicht treft u aan pagina 7.

Vier van de tien oprichters zijn aanwezig en worden naar voren geroepen: Jan Weggemans, Theo de Ronde, Jos Klop-penborg en Wouter Andriessen. Ze worden goed in het zonnetje gezet en krijgen een groot applaus van de aanwezigen. Ook de andere oprichters, van wie er inmiddels vijf zijn overleden, worden (door de voorzitter) gememoreerd.

Daarna leest Manon Uphoff een column voor, over haar relatie met de stad en natuur. Niet vanaf papier, maar lezend van haar laptop. Haar frustratie over inktcartridges en printers die niet werken, voortgaand aan haar voordracht, is herkenbaar voor het publiek en er wordt hartelijk om gelachen.

Ton Rennen prijst de samenwerking met de mensen van de wijkpost, de groene

mensen van de gemeente. Ook voor de toekomst liggen er nog uitdagingen om samen op te pakken, waaronder de toenemende recreatiedruk. En af en toe merkwaardige plannen van onverstandige mensen vanuit de gemeente. Gelukkig werken daar ook veel verstandige mensen, zodat we hier samen wel uit zullen komen. Ton vertelt dat in het verleden een van die verstandige mensen de toenmalige wethouder Jan van Zanen was, de huidige burgemeester van Utrecht.

Theo de Ronde ontvangt lintje

Dit is meteen de uitnodiging aan de burgemeester om het podium op te komen. Van Zanen heeft een behoorlijke historie met Utrecht en met park Bloeyendaal. Van 1990-2002 als gemeenteraadslid en van 1998-2005 als wethouder. Naast lof voor de samenwerking

verwijst de burgemeester naar één persoon in het bijzonder, die zich ingezet heeft voor het park en voor natuurontwikkeling in de stad. De heer Van Zanen houdt de spanning er nog even in. Uiteindelijk komt het hoge woord eruit: Theo de Ronde mag naar voren komen, waar hij als Lid in de Orde van Oranje Nassau gedecoreerd wordt voor zijn vele verdiensten. Het is een complete verrassing voor Theo en voor de aanwezigen en het maakt de feeststemming compleet.

Hiermee wordt het officiële programma van de receptie afgerond en begint de borrel. Een mooie gelegenheid om oude bekenden te spreken en nieuwe mensen te ontmoeten. Alle gastsprekers krijgen als bedankje een pot Bloeyendaelse

honing en een geprinte versie van het gedicht.

Als sluitstuk is er een gezellig samenzijn in het paviljoen, met bestuursleden, oud-bestuursleden en de jubileumcommissie (verantwoordelijk voor de organisatie van de receptie en de nog komende activiteiten in dit lustrumjaar). Met zeventien man/vrouw is het een beetje inschikken, maar uiteindelijk genieten we van een heerlijke maaltijd.

We kijken terug op een zeer geslaagde dag!

Hellen Basari

De tekst van Manon Uphoff en de foto's van de jubileumreceptie zijn onderaan op www.bloeyendael.nl te vinden

Bloeyendael

Toen ik je lang geleden verliet, mijn
geliefde,
heeft het leven mij achtervolgd,
helemaal tot hier.

Ik fietste over troosteloze wegen
naar de troosteloze Uithof
langs studentencomplexen
kantorencomplexen
en de stad hapte in mijn pedalen

tot een mannetje achter een heg mijn
aandacht ving
en mij ontsnappen liet naar
Bloeyendael.

Bloeyendael, vergezicht
van helmknop en vruchtbeginsel!
Ooit lag hier een biezenveld bij de
toegang tot de stad
en het moerasland werd polder
en de polder werd park

en het park werd beton
als niet een leger van volkstuinders
verenigd onder het wapen van Dick
Bruna
ten strijde was getrokken tegen het
stadsbestuur.

Geliefde, ik zag hier vandaag
velden vol sneeuwkllokjes

en in de verte het ragfijn staketsel van
de Dom.

Het zachte pad bevrijdde mij van asfalt,
het geritsel in de struiken verdreef
gisteren en morgen
en de stilte maakte mij los van mensen,

de mensen, ze zijn met
honderdduizenden
in de stad en ik ben hier alleen
bij de grote zaagbek de krakeend de
dwergmuis ik hoor
onzichtbare vogels zingen onder het
licht,
ik ben terug.

Een park is waar wij woonden voor we
geboren werden.

Een park is de belofte van wat komen
gaat.

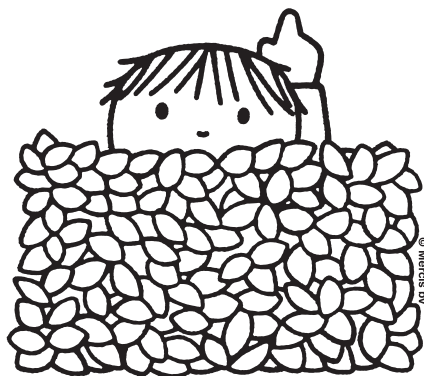
En als ik naar je terugkom voor altijd,
als mijn fiets het zo lang volhoudt,
dan zullen wij wandelen
in een eeuwig groen park,
elke dag.

Alexis de Roode

Dit gedicht is, in een verkorte versie, verschenen in
Schaduwpeloton, een unieke drietalige dichtbundel
over de eerste etappe van de Tour de France, die 4 juli
in Utrecht plaats vindt. De dertien Utrechtse dichters
van het Utrechts Stadsdichtersgilde lieten zich inspi-
reren door speciale plekken langs de route van de
eerste etappe. (Uitgegeven bij Magonia)

Het logo van Bloeyendael

Misschien is het logo van Park Bloeyendael nog wel bekender dan het park zelf. Het kan niet missen: dit prachtige en krachtige logo is ontworpen door Dick Bruna en daar zijn we heel trots op. In het gedicht dat onlangs ter gelegenheid van het jubileum van de stichting werd gemaakt, wordt er aan gerefereerd: het mannetje achter de heg vangt de aandacht van de dichter. Dat is precies wat we willen, aandacht voor het groen!

Soms vragen bezoekers van het park ons wel eens hoe we aan dat mooie logo zijn gekomen en wat dat heeft gekost. Die vragen beantwoorden we dan altijd graag en in dit jubileumjaar leggen we ook aan onze lezers uit hoe Bloeyendael aan zijn mooie logo is gekomen.

Toen de voorloper van de stichting in 1990 actie voerde om Bloeyendael te behouden kwamen er veel adhesiebrieven

bij de gemeente binnen. Daarbij zat ook een brief van Dick Bruna. Pas na enige tijd kwam dit de oprichters van Stichting Bloeyendael ter ore. In het daaropvolgende contact bood de toen al wereldberoemde Utrechter aan om kosteloos een logo voor het park te ontwerpen. In 1992 heeft Dick Bruna zelf het bord ontuld dat nu aan de randen van het park de aandacht van de bezoekers vraagt.

Sindsdien maken we graag gebruik van het logo, bijvoorbeeld in onze bulletins en andere uitgaven. Wij houden ons dan uiteraard aan de goed bewaakte strenge normen voor kleurgebruik die voor alle Bruna-boeken en illustraties gelden. Helaas hadden we niet de mogelijkheid om deze bladzijde in kleur te laten drukken, daarom treft u bij dit artikel de zwart-wit variant.

Ton Rennen en Jan Weggemans

Verstoring

Een natuurpark vlak bij de stad te midden van snelwegen, waarvan je ook nog zoveel mogelijk mensen wilt laten genieten, dat is vragen om problemen. De natuur vraagt om rust, waarin dieren jongen groot kunnen brengen, waarin plantengemeenschappen zich kunnen ontwikkelen. Waarin de veranderingen over de jaren heen met regelmaat plaats vinden, zoals ook de werkzaamheden in het ritme van de seizoenen worden verricht. En verder geen verstoring.

Gelukkig dwingt het park zelf respect af. Verreweg de meeste bezoekers begrijpen dat je op de paden moet blijven om die pracht in stand te houden en aan (wilde) dieren in het park ruimte wil bieden. Dat je dan ook je hond op het pad houdt, kort aangetrokken. Dat je je eigen afval opruimt. Ook zijn er bezoekers die anderen aanspreken, die geen respect voor het park

tonen. Of bereid zijn rotzooi van anderen op te ruimen. Zo houden de bezoekers het natuurpark in stand.

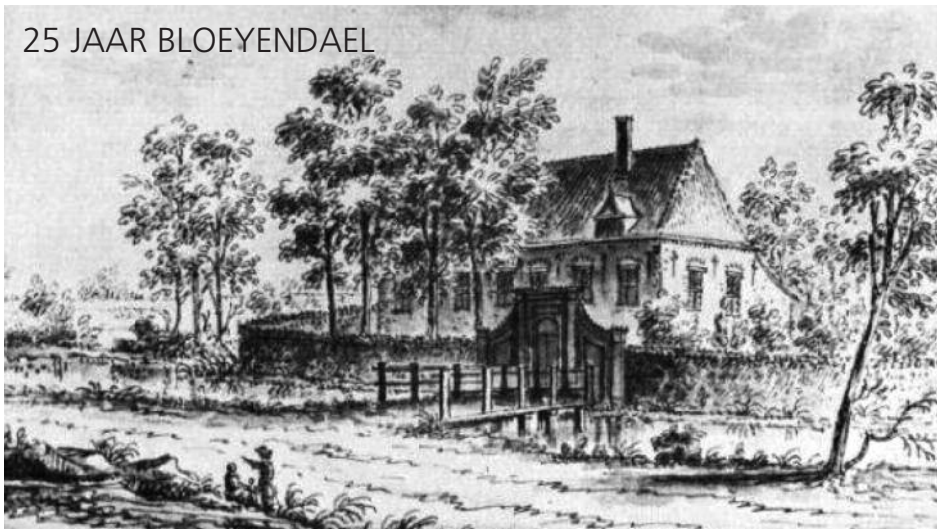
De stichting Bloeyendael kan aan wandgedrag van bezoekers weinig doen. Maar soms kan er wel iets gedaan worden om het te voorkomen. Zoals met de afscheiding tussen de studentenhuisvesting in De Sterren en het park. Daar is een redelijk evenwicht gevonden. De takkenril blijft een kwetsbare oplossing; maar lijkt voldoende. Hopelijk kunnen we onze burens overhalen om niet te jagen na zonsondergang; dat speelt vooral in de winterperiode. Een ander knelpunt is opgelost. Het pad door Bloeyendael langs het paviljoen werd gebruikt als fietspad naar de Biltsestraatweg. Aan de zijde van de Galileiweg is nu een voetgangerssluis aangelegd. Rolstoelers zijn nu aangewezen op de ingang bij het paviljoen, soms moet er gekozen worden.

Kees Doets

25 JAAR BLOEYENDAEL

Tekening van het huis Bloeyendael rond 1725

De historische wortels van Bloeyendael

Waar komt de naam Bloeyendael vandaan? Deze vraag is extra interessant in het licht van eerdere plannen om een te bouwen villapark ten noorden van het viaduct over de Biltsestraatweg dezelfde naam te geven. De naam Bloeyendael was eeuwenlang verbonden aan een buiten dat zich (deels) in het noordelijk deel van het huidige park bevond.

De Biltsestraatweg werd aangelegd in 1290, dwars door een grondgebied dat de Biesfelt werd genoemd en dat zich aan beide zijden van de straatweg uitstreckte. Ten zuiden van deze toen nog smalle weg, bij de afkapping naar de Hoofddijk (de latere

Oostbroekselaan), stond een herberg met de naam 'De grote Biesbosch'. De naam verwijst naar de laaggelegen en dus natte gronden waarop de herberg stond. Deze herberg werd in de eerste helft van de 17de eeuw verbouwd en ging toen 'Bloemendal' heten. De omschrijving in een koopakte uit 1660 luidt: een 'seekere huysinge ende hof' gelegen 'aen de Zuydsijde van de Steene Straet'.

Topografische militaire kaart, 1874

Het huis stond schuin tegenover het toenmalige Melaten- of Lazarushuis, een ziekenhuis voor melaatsen, op de plaats van het latere en in 1976 afgebrande café - restaurant 't Kalfje.

De naam Bloeyendael wordt in historische documenten verschillend geschreven, waaronder *Bloemendal*, *Bloeiendal*, *Bloeyendal*.

In de 18de eeuw telde het huis één verdieping met een schilddak. Een poortgebouw kwam uit op de Biltse Grift. Bij het huis hoorde een grote omhaagde tuin met prieel, beelden, schuur en (vrucht)bomen.

Groenestein

De naam Biesbosch is inmiddels overgegaan op een huis ten noorden van Bloeyendael, ook aan de Straatweg ge-

legen, dat waarschijnlijk ook als herberg fungeerde. In 1646 wordt op deze plaats een huis gekocht door Jonker Gerard Ploos van Amstel onder de naam Groenesteijn. Deze buitenplaats (zoals woonhuizen buiten de stad werden genoemd) was 1¼ ha groot, met bijgebouwen, tuin, vijver boomgaarden en landerijen.

Begin 19de eeuw is Joost Rudolph Burlage eigenaar geworden van Bloeiendael, dat hij aanzienlijk uitbreidt door 3,5 hectare grond aan te kopen aan de overzijde van de straatweg, waar nu de Voorveldse polder ligt. In 1822 koopt hij ook het naastgelegen Groenestein, waarvan de naam dan niet meer wordt gebruikt.

Uit een afbeelding (hieronder) uit 1828 blijkt het huis Bloeiendael verbouwd te zijn tot een landhuis in de

Bloeiendaal. Steendruk door J.P. Houtman naar een tekening van M. Mourot, 1828

Bloeiendaal. Steendruk door J.P. Steuerwald naar een tekening van P.J. Lutgers, 1869

(oorspronkelijk Franse) Empirestijl, en is het poortgebouw verdwenen.

In 1838 wordt Bloeyendael gekocht door Hendrik Wesseling. Kort tevoren is er een verdieping op het huis gebouwd. De oppervlakte van de buitenplaats bedraagt dan 11,5 hectare, waarvan 9 hectare weideland aan de noordzijde van de Biltsestraatweg.

Van buitenplaats naar park

In 1868 laat de laatste erfgenaam H. Wesseling het huis afbreken. De grond wordt eerst gebruikt als 'bleekerij', een plaats waar wasgoed te bleken werd gelegd. Daarna wordt er een gladiolenkwekerij gevestigd onder de naam Bloeyendael. Vervolgens komen er volkstuinten voor in de plaats, die in 1975 worden verplaatst naar de Oostbroekselaan.

Door de verbreding van de straatweg in 1936 verdwenen de sporen en resten van het huis onder het asfalt. Een deel van de vroegere tuin is nu onderdeel van het park, dat in de winter van 1975/1976 werd aangelegd naar een ontwerp van landschapsarchitect Hans Pemmelaar. Het nieuwe park kreeg het karakter van een grote buitenplaats, waarin de bestaande elementen als sloten en grondprofielen werden opgenomen. Zo leeft de historie verder.

Paul Brassé

Bronnen:

P. Damsté, Langs de Biltse Steenstraat. In: Jaarboek Oud-Utrecht, 1966

Website: Kastelen in Utrecht

Website: Buitenplaatsen in Nederland

Website: Wikipedia Park Bloeyendael

25 JAAR BLOEYENDAEL

Van blokhut tot Bloeyendael Binnen

Blokhut als uitvalsbasis

Ten behoeve van de aanleg van Park Bloeyendael in 1975/1976 is door de gemeente een blokhut geplaatst voor opslag voor gereedschap en kleine machines. Een aparte ruimte diende als schaft- en lunchlokaal. In mei 1980 werd er een imkerij gehuisvest op verzoek van groenopzichter Bosson, die vond dat bij een park als Bloeyendael bijen hoorden, die wellicht ook de frequente diefstallen en vernielingen enigszins konden tegengaan.

Na het succesvolle jaar 1990 van de actiegroep Bloeyendael nu "Stichting Bloeyendael" werd in 1991, na overleg met de betrokken gemeentediensten, het "ecologische onderhoud" ter hand genomen, samen met de mensen van de wijkgroendienst en onze vrijwilligers. Het lag voor de hand, dat de blokhut als uitvalsbasis voor het werken met vrijwilligers zou dienen. Velen denken nog met genoegen terug aan de gezellige koffiepauzes en lunches in de kleine knusse "kantine".

Haringen in een ton

Bij de viering van ons eerste lustrum zegde de gemeente de stichting een geldbedrag toe om naar keuze te besteden in Bloeyendael. Al snel werd duidelijk dat de uitbreiding van de zitruimte

het meest urgent was, daar de vrijwilligers niet allemaal meer pasten in die ruimte, laat staan konden zitten. Gedachten aan haringen in een ton drongen zich op, maar de sfeer was er niet minder om.

Antoni Folkers, architect en voormalig bestuurslid van de stichting, maakte een ontwerp voor de uitbreiding van de blokhut met een vergrote zitruimte en keukenbar in een hoek. Bij geopende luiken gaven de ramen uitzicht op de heemtuin. Aan deze zijde kon de heemtuin bekeken worden vanaf een overkapte vlonder, die vanuit de zitruimte via een deur te bereiken was. Eind mei 1997 was de feestelijke inwijding van het vernieuwde onderkomen van de stichting en de imkerij. Iedereen was vol lof over de praktische, sfeervolle ruimte met het schitterend uitzicht op de heemtuin.

Brand doet zijn verwoestend werk

Lang heeft het plezier niet geduurd. Toen ik bij thuiskomst op 1 juli 1997 om half twaalf mijn telefonisch antwoordapparaat afluisterde, meldde een journalist van het Utrechts Nieuwsblad zich met de vraag of hij mij kon spreken in verband met de brand van de schuur in Bloeyendael. U zult begrijpen, dat dit bericht insloeg als een bom. Meteen

alle bereikbare bestuursleden gebeld om het slechte nieuws te vertellen en daarna een afspraak gemaakt met de journalist. Op de locatie was een blik voldoende om te beseffen, dat er niets bruikbaar over was gebleven. Hier en daar smeulde het nog een beetje. Uit informatie van een brandweerman bleek, dat dienstdoende marechaussees de brand om 03.00 uur gemeld hadden. Zij hoorden zware knallen en zagen een oranje gloed in de richting van de blokhut. De knallen moeten afkomstig zijn geweest van verfblikken. De brand heeft ongekend fel gewoed. Draadglas in het zijraam was geheel vervormd en deels “weggelopen”, het zink van de opgeslagen bijenkastdaken was gesmolten en gestold tot grote zinkklompen. Van de aluminium ladder en de keukentrap restte slechts de paar onderste centimeters van de poten.

Terugval in luxe

Met de hooidagen voor de boeg was meteen de grote vraag waar vangen wij onze vrijwilligers op voor de koffiepauzes en lunch. Het bestuur kwam al snel uit bij Adriaan Oostveen aan de Oostbroekselaan, die desgevraagd zijn grote schuur belangeloos beschikbaar stelde voor het houden van onze werkpauses. Dat bleek langere tijd nodig dan verwacht. Het was weliswaar een kleine terugval in luxe, maar er werd nooit geklaagd en het was nog altijd geanimeerd en gezellig vertoeven. Kennelijk toch een belangrijke eigenschap van het gemêleerde en uitgelezen gezelschap van de vrijwilligers van Bloeyendaël!

Na het opmaken van de schade en een eerste gesprek met de gemeente was voor iedereen duidelijk, dat het nieuwe onderkomen minder brandgevoelig moest zijn. Een uitvoering in (ge-

25 JAAR BLOEYENDAEL

Baggeren in Bloeyendael

Door de bezuinigingen op groen en de snode plannen Bloeyendael vol te bouwen met woningen en kantoren verkeerde het park rond 1990 in een desolate onderhoudstoestand. Dat gold met name ook voor de waterpartijen die door bladval en dichtslibben deels bijna droog waren gevallen. Overlevingskansen voor amfibieën en vissen worden dan geringer en ook waterplanten leggen het loodje. Na de aanleg in 1975/76 was er niet periodiek gebaggerd.

Het stilstaand water in Bloeyendael is de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het park, de gemeente. Dat ligt anders met de Biltse

Grift die langs Bloeyendael stroomt en die vrij recent is uitgebaggerd door het Waterschap. Knelpunt bij de Grift was verontreiniging met zware metalen door (voormalige) bedrijfsactiviteiten verder stroomopwaarts. In Bloeyendael zijn de watergangen bewust afgesloten van de Biltse Grift, zodat er geen “smerig water” in het park komt.

Bij de aanleg van het park is grond gebruikt die van her en der uit de stad (naar verluidt vooral uit de binnenstad rond Hoog Catharijne) is aangesleept. Een deel was licht verontreinigd en op een enkele plaats iets meer dan licht. In de negentiger jaren ontstond op nationaal niveau veel aandacht voor bodemverontreiniging, vanwege het dumpen

van zeer giftig afval, stort van asbestresten, enzovoort. De reflex van de overheid was een strakke regelgeving. Dit had invloed op de mogelijkheden en kosten van het storten van licht verontreinigde bagger.

Bureaucratie

De Stichting Bloeyendael speelde een belangrijke rol bij het baggeren door druk uit te oefenen gericht op herstel en behoud van de natuurwaarden van de sloten en vijvers. In ons bestuur zat een chemisch analist, die de opgestelde rapportages van baggermonsters excellent kon doorgronden. Beter nog dan de toen schaarse deskundigheid bij de dienst Stadsbeheer. Wij bemoeiden ons met de baggertechniek (niet in de zomer vanwege het waterleven, beginnen aan het eind van een sloot, zodat dieren konden ontsnappen en niet mede uitgebaggerd werden, etc). En wij correspondeerden met de provincie, met de gedeputeerde voor natuur en milieu, wannneer de provinciale bureaucratie weer eens een spaak in het wiel dreigde te steken. Wij wezen er op dat een turfachtige ondergrond in delen van het park geen chemische verontreiniging met arsenicum was, maar een natuurlijk gevolg van die ondergrond zelf. Op enig moment bevestigden verpulverde sintels van paden (van hoogovenslakken met giftige zware metalen) in een controlemonster. De suggestie van een beginnend gemeentelijk analist dat het hele park moest

worden afgegraven, konden wij snel weerleggen.

Aankankelijk was de provinciale overheid heel streng en bureaucratisch vanwege de nieuwe regels voor het baggeren. Zo moest een baggerdepot worden aangelegd door een stuk grond in het park deels uit te graven en te omringen met dijkjes van uitgegraven grond. Daar moest aanvankelijk een provinciale vergunning voor komen. Een ieder kon daar gedurende zes weken bezwaar tegen maken en er moesten leges voor worden betaald. Terwijl het om stort op eigen grond ging van toegestane stort van "licht verontreinigde bagger". Doordat de gemeente vergat zo'n vergunning aan te vragen ging de boel flink in de vertraging.

Woedende mail

Het was niet de bedoeling dat de bagger op de oevers van de sloten zou worden gelegd, want dan zou immers sprake zijn van "bemesting" van die oevers, terwijl bij een natuurpark als Bloeyendael het beleid gericht was op verschraving van de bodem. Verder waren in het parkontwerp bepaalde delen van het park bewust lager aangelegd dan de directe omgeving. Op enig moment dacht de gemeente dat het storten van bagger wel op een laag liggend stuk bloemrijke weide aan de kop van de Oostbroekse laan kon. Toen dit op vrijdagmiddag begon produceerden we een woedende mail aan wethouder Jan van Zanen en

directeur Stadsbeheer, Lambert Koops. Op maandagochtend 8.30 uur stonden zij en een kleine delegatie van het bestuur van Bloeyendael op locatie de schade te bekijken. Ter plekke werd besloten dat die bagger er weer zou worden afgekrabd en op andere (helaas wat duurdere) wijze zou worden afgevoerd.

Handhaven zonder nadenken

Het uitbaggeren van de grote vijver in Bloeyendael verliep moeizaam. Tussen gemeente en provincie was overlegd over de beste methode. Namelijk eerst water wegpompen, zodat relatief droge bagger overblijft in plaats van nat baggeren waarbij de bagger plus water wordt afgezogen. Er was echter weer

ruis ontstaan over de spelregels tussen provincie en gemeente. Het bureau Handhaving van de provincie had ondanks eerder vooroverleg met de gemeente, op 23 oktober 1996 het werk laten stilleggen. Er was geen vergunning voor lozing van schoon Bloeyendaelwater in de smerige Biltse Grift! Maar het water was er op dat moment al uitgepompt, dus waarom niet doorgaan en volstaan met een “berisping”? Dat stilleggen zou een vertraging op gaan leveren van zes maanden. Gelukkig was in een telefoongesprek tussen wethouder en gedeputeerde een en ander binnen enkele minuten opgelost.

Leerschool

Als ik terugkijk in de tijd begrijp ik niet waarom overheden het elkaar toen zo moeilijk hebben gemaakt bij verplaatsing van overwegend licht verontreinigde bagger binnen het eigen terrein van het park. Welk maatschappelijk nut had dat? Zou ik – als ik die grondmonsters had moeten nemen – de verleiding hebben kunnen weerstaan om er af en toe ook wat grond uit mijn eigen tuin door te mengen? Het was toch al grond met een dubieuze herkomst. Had een boel gedoe gescheeld. Achteraf kunnen we wel zeggen dat Bloeyendael voor de gemeente (en provincie) een leerschool voor de baggerkunde was.

*Jan Weggemans, oud voorzitter
Stichting Bloeyendael*

Excursie stinzenplanten

De inleider en gids voor de tweede excursie dit jaar komt uit eigen stal. Op 11 april gaf Theo de Ronde voor 12 belangstellende natuurminnaars een inleiding met 'lichtbeelden' over stinzenplanten. Tot dat moment was deze term voor menigeen van ons rijkelijk vaag en wat mysterieus. Nu weten we beter.

De naam van deze groep planten komt van het woord 'stins' (stenen huis), een verwijzing naar de stenen huizen van adellijke Friese heren. Eeuwen geleden stelden zij er eer in plantensoorten uit allerlei en liefst exotische landen te importeren en op hun landgoederen aan te planten. Later lieten rijke stedelingen in het westen datzelfde doen op hun buitenplaatsen. In de loop der jaren zijn deze planten verwilderd en verspreid. Ook op menig Utrechts landgoed komen stinzenplanten voor, zoals lentewandelaars in Amelisweerd kunnen getuigen.

Kleurrijke voorjaarsbloeiers

Stinzenplanten zijn doorgaans voorjaarsbloeiers met prachtige kleuren. Soorten die veel in ons park voorkomen zijn sneeuw-, lente- en zomerklokje, boeren-crocus, narcis, bosanemoon en winter-akoniet. Ook de oosterse sterhyacint,

holwortel, voorjaarsshelmbloem en daslook worden tot deze gevarieerde en kleurrijke groep gerekend. Ook zeldzamer soorten zijn in het park te vinden, zoals de prachtige kievitsbloem en de bostulp.

Tijdens de rondleiding door de heemtuin en het park genoten we van veel van de hierboven genoemde soorten. Een hoogtepunt was de vondst van de bostulp, die verscholen achter enkele struiken zijn genen via bollen probeert door te geven. De meeste stinzenplanten in Bloeyendael zijn overigens in eerste instantie aangeplant, waarna ze zich in rap tempo hebben verspreid.

Paul Brassé

Niet alle deskundigen hanteren dezelfde lijst van stinzenplanten. Het overzicht op www.stinzenflorafryslan.nl is bijvoorbeeld veel korter dan die van www.nl.wikipedia.org/wiki/Stinsenplant.

BLOEYENDAELTJES

De eerste jaren van
Stichting Bloeyendael stonden bol van
de anekdotes. *Jan Weggemans* tekende deze
herinneringen (bloeyendaeltjes) op.

HOUDT BLOEYENDAEL OM DE OOSTBROEKSELAAN GROEN!

De kunst van het bomen verplanten

Vanwege de aanleg van de HOV-buslijn was er een bomenverplantplan. Bomen die moesten wijken voor de buslijn zouden worden herplant op een strook grond in Rijnsweerd-Zuid langs het bus-tracé.

De laagste inschrijver voor deze boeiende klus, een zekere firma De Graaf, kreeg de opdracht. Deze firma deed haar naam eer aan want de bomen werden niet eerst rondom afgestoken (om hergroei te bevorderen), maar gewoon de grond uitgerukt met een hijskraan en evenzo simpel schots en scheef weer de grond ingewrikt zonder enige nazorg in de vorm van watergeven, grondverzorging, en zo meer. Al deze door De Graaf "geredde" bomen gingen dus dood en zijn later vervangen door nieuwe aanplant.

Toen later bij de Berekuil een aantal grote lindes moest worden verplaatst en herplant (ze staan in de groenstrook midden in Pythagoraslaan) heeft Bloeyendael gevraagd niet weer zo'n prutser in te schakelen. De firma Copijn uit Groenekan heeft toen de klus – met vrij forse lindes – op voorbeeldige wijze geklaard.

Een boze ringslag en de grote ratelaar

Ook bij de realisatie van de hoogbouw van het (oude) provinciekantoor (naast de laagbouw waar nu studenten zijn gehuisvest) probeerden vrijwilligers van de Stichting Bloeyendael kikkers te redden die anders levend begraven zouden worden bij het maken van de bouwput. Een klein ring-slangetje dat werd gevangen, was woedend en stak alsmaar zijn tong uit! Jammer, dit onbegrip voor het ei-

gen belang. Deze actie speelde in de zomer en toen waren de kikkers zo actief dat ze aan hun redders ontsnapten. De kikkervangst was maar beperkt. Een bijzondere vangst was het zaad van de grote ratelaar. Deze halfparasiet, die vegeteert op wortels van gras, was in dit deel van de provincietuin uitbundig aanwezig. Dit zaad is in het park verspreid en in de loop der jaren heeft de grote ratelaar zich verder over heel Bloeyendael verspreid.

Natuurbelevingstocht voor kinderen

Naast de wandelgids voor volwassenen is er nu ook een wandelgids voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Tijdens de voorjaarsreceptie werd deze kleurrijke en prachtig vormgegeven gids ten doop gehouden.

maken van een wrijfplaatje en van een schorsafdruk.

Het gidsje bevat behalve een aantal opdrachten ook weetjes over onderwerpen die de kinderen op hun pad tegenkomen. Zo worden kinderen gevraagd de kleuren en zo mogelijk de namen van de bloemen en bessen die ze tegenkomen te noteren. De namen en afbeeldingen ervan zijn achterin het boekje opgenomen. De nadruk ligt niet alleen op natuorkennis maar ook op beleving van de natuur.

In het gidsje zijn lege bladzijden opgenomen voor "doe-acties", zoals het

Kinderen zullen deze wandeling veelal onder begeleiding van ouders of grootouders doen. De route is hetzelfde als route 1 in de wandelgids, zodat de begeleiders extra informatie krijgen.

Aan het einde van de wandeling kunnen kinderen een natuurschilderijtje samenstellen met behulp van materiaal dat ze ter plekke vinden. Wanneer een foto daarvan wordt gemaakt, kan die op de website worden geplaatst.

De gids is gratis te verkrijgen op open zondagen en tijdens open huis.

Titia Kan

Vacatures

Om de gelederen te versterken is Stichting Bloeyendaal op zoek naar de volgende personen:

Aankomend coördinator parkbeheer

Hier gaat het om iemand die zich voor langere tijd wil inzetten om het beleid voor het beheer van het park vorm te geven.

Daarbij zal hij of zij nauw samenwerken met de huidige coördinator beheer Theo de Ronde en na de inwerkperiode geleidelijk aan taken van hem overnemen en in het bestuur gaan functioneren.

Meewerkend voorman/vouw

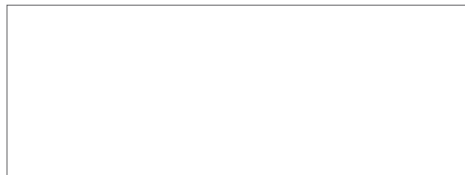
De stichting zoekt iemand die zich voor langere tijd (minimaal 3 jaar) wil inzetten voor het praktische beheer in het park. Hij of zij zal het beheerwerk door de vrijwilligers van de stichting aansturen en daarbij zelf ook meewerken.

Van vacatures staan uitgebreidere beschrijvingen op de website:
<http://www.bloeyendaal.nl/vacature.html>

ACTIVITEITEN ZOMER 2015

ACTIVITEIT	DATUM	TIJD
Open huis en heemtuin	Dinsdag 7 juli	12.00 - 14.00
Zomerhooien	Zaterdag 11 juli	10.00 – 16.00
Zomeravondhooien	Di - Do 14-16 juli	19.00 – 21.00
Zomerhooien	Zaterdag 18 juli	10.00 – 16.00
Open zondag	Zondag 9 augustus	13.00 – 17.00
Afhalen graanakker	Zaterdag 15 augustus	10.00 - 17.00
Open huis en heemtuin	Dinsdag 1 september	12.00 - 14.00
Open zondag	Zondag 13 september	13.00 – 17.00
Nazomerhooien	Zaterdag 19 september	13.00 – 17.00
Nazomerhooien	Zaterdag 26 september	13.00 – 17.00
Nazomerhooien	Zaterdag 3 oktober	13.00 – 17.00

25 jaar

Stichting Bloeyendael
Postbus 85017
3508 AA Utrecht
www.bloeyendael.nl
NL74 INGB 0003 4466 50
Tel. 06 4500 5700